

Ravnanje z biološko razgradljivimi kuhinjskimi odpadki in zelenim vrtnim odpadom

Naraščajoča poraba naravnih virov v EU in ostalem razvitem svetu in dejstvo, da mnogo dragocenih surovin še ne vračamo v proizvodne tokokroge, je velik okoljski in gospodarski problem. Bolj učinkovita uporaba in poraba virov tudi prispeva h konkurenčnosti. Ali pretirana proizvodnja sili k pretirani porabi ali je obratno, niti ni pomembno, saj je v obeh primerih prisoten človek. Pomen preudarnega gospodarjenja z vsemi naravnimi viri je prepoznala tudi EU, saj je v sprejeti Strategiji, med sedmimi vodilnimi pobudami, opredelila tudi *gospodarno ravnanje z viri*. Skupna povzročena količina odpadkov je iz leta v leto večja. Na osnovi vse bolj gospodarnega načina ravnanja z odpadki, se količina ostanka odpadkov z območja občine Železniki, odložena na odlagališče, v zadnjih letih, vsako leto v povprečju zmanjša za 10 %. Naj to obvestilo pripomre, da bo tudi ravnanje z biološkimi odpadki pravilno in gospodarno, da bo iz njih pridobljen uporaben kompost tako na domačem vrtu kot v skupni kompostarni.

- V celotni količini, je biološko razgradljivih kuhinjskih odpadkov in zelenega vrtnega odpada (v nadaljevanju: biološki odpadki), skoraj 1/3 vseh povzročenih odpadkov. Ravnanje z biološkimi odpadki je predpisano z *Uredbo o ravnanju z biološko razgradljivimi kuhinjskimi odpadki in zelenim vrtnim odpadom* (UL RS, št. 39/2010).
- Biološki odpadki so uporabna in koristna odpadna surovina, iz njih pridobivamo dragoceno gnojilo – kompost. Odlaganje tovrstnih odpadkov na odlagališče povzroča smrad in nastajanje plina, ki uničuje ozonski plašč. Z ločenim zbiranjem in kompostiranjem bioloških odpadkov prihranimo prostor na odlagališču za tiste vrste odpadkov, ki jih ni mogoče reciklirati ali kako drugače predelati.
- Biološke odpadke ni dovoljeno mešati z drugimi komunalnimi odpadki.
- Povzročitelj odpadkov mora lastne biološke odpadke do hišnega kompostiranja ali do prepustitve izvajalcu zbiranja in odvoza odpadkov, hraniti ločeno tako, da se ne mešajo z drugimi odpadki in da jih je možno kompostirati ali predelati.
- Individualni stanovanjski objekti imajo možnost lastnega kompostiranja lastnih bioloških odpadkov, ali vključitev v reden odvoz na skupno kompostarno.
- Minimalne zahteve za pravilno hišno kompostiranje:
  1. Odpadki, primerni za kompostiranje so:
    - a. Zeleni vrtni odpad: odpadno vejevje, trava, listje, stara zemlja lončnic, rože, plevel, gnilo sadje, stelja malih rastlinojedih živali;
    - b. Kuhinjski odpadki: zelenjavni in sadni odpadki vseh vrst, jajčne lupine, kavna usedlina, filter vrečke, pokvarjeni prehrambeni izdelki, kuhani ostanki hrane, papirnati robčki, brisače in papirnate vrečke.
  2. Odpadki, ki niso primerni za kompostiranje, so vsi odpadki, ki se v okolju ne razgradijo, ki poslabšajo kakovost komposta in ki vsebujejo nevarne snovi: plastika, steklo, kovine,

keramika, kosti, maščobe, ostanki tekstila, vsebina vrečk za sesalce, zdravila, oblanci in žagovina obdelanega lesa, mačji in pasji iztrebki ter plenice.

3. Postavitev hišnega kompostnika: Za postavitev hišnega kompostnika na vrtu izberemo polsenčen ali senčen prostor, zavarovan pred vetrom in lahko dostopen. Hišni kompostnik naj ima neposreden stik s tlemi in naj bo z vseh strani primerno prezračen. Postavi se ga tako, da ne povzroča motenj (npr. smrad) na sosednjih zemljiščih. Ta osnovna pravila so primerna za vse običajne sisteme, ne glede na to, ali so odprti iz lesa ali žičnati ali pa plastični zaprti hišni kompostniki.

4. Tehnika pravilnega hišnega kompostiranja: Hišni kompostnik mora imeti neposreden stik s tlemi. Osnovna plast zdrobljenih vej poskrbi za dobro zračenje od spodaj in preprečuje zastajanje vode. Za optimalen razkrojni proces je pomembna zadostna ponudba kisika, ki jo dosežemo tako, da se suhi strukturni material (veje in zeleni obrez) in vlažni nestrukturni material (trava, kuhinjski odpadki) vedno med seboj mešajo. Kuhinjske odpadke in ostanke hrane je potrebno takoj prekriti z listjem, zemljo, travo ali rahlo zagrebsti, da preprečimo neprijetne vonjave in ne privabljamo neželenih gostov, kot so podgane ali ptiči. V procesu razgradnje, ki poteka pri 50° C – 60° C, mikroorganizmi, bakterije in glive proizvajajo humus in hranilne snovi, za kar pa potrebujejo določeno vlago. V času daljše poletne suše je priporočljivo vlaženje kompostnega kupa.

Ko je hišni kompostnik poln oziroma po približno pol leta, njegovo vsebino preložimo. S tem ga prezračimo in pospešimo razkroj. Dozorel kompost presejemo s sitom z odprtinami 15 do 20 mm, preostanek uporabimo za nadaljnji razkroj kot strukturni material.

Na trgu je veliko različnih kompostnikov: lesenih, kovinskih ali iz umetnih materialov. Potrebno je dobro pretehtati, kakšen kompostnik potrebujemo, pri izbiri je potrebno upoštevati še estetiko, da ne bo ravno kompostnik kazil izgled celotnega vrta.

Eno od pravil pri kompostiranju na domačem vrtu je, da kompostni kup ni samo »odlagališče« bioloških odpadkov. Tudi pri lastnem kompostiranju nastanejo stroški, brez vloženega dela pa tudi ne bo iz odpadkov kar sam od sebe nastal kompost.

- Povzročitelji bioloških odpadkov v Železnikih, Studenem, Selcih in Dolenji vasi, ki nimajo možnosti ali jih ne želijo sami kompostirati, imajo možnost prepuščanja tovrstnih odpadkov izvajalcu zbiranja in odvoza odpadkov. Skladno z določili Odloka o ravnanju z odpadki v občini Železniki (UL RS, št. 36/00 in 93/05) in Programa ravnanja z odpadki v občini Železniki, se biološke odpadke zbira v posodah rjave barve, volumna 120 ali 240 litrov. Reden odvoz na območju občine Železniki je enkrat tedensko (vsako sredo). Biološki odpadki v tipiziranih posodah morajo biti na odjemnem mestu pripravljene na dan odvoza do 6.00 ure zjutraj. Odjemno mesto je ob pločniku oziroma ob cesti, po kateri poteka reden odvoz. Med dostopno cesto in odjemnim mestom ne sme biti tehničnih – fizičnih ovir (neutrjena površina, velik naklon, stopnice, zidovi, ograje, žive meje, parkirana vozila, ...), da je možna neovirana dostava opreme z odjemnega mesta, do mesta praznjenja in nazaj.
- Drugi pogoji za prepuščanje bioloških odpadkov: Cena za zbiranje in odvoz, kompostiranje in najem posode je: za 120-litrsko posodo 7,91 €/mesec, za 240-litrsko posodo 13,25 €/mesec, z vključenim DDV.
- Nadaljnje ravnanje z zbranimi biološkimi odpadki: Pravilno ločeno zbrane biološke odpadke odvažamo na skupno kompostarno, kjer iz njih pridelajo kompost. Trenutno biološke odpadke odvažamo na nam najbližjo kompostarno na Vrhniko.